

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

II. ÅRG.

STOCKHOLM, 15 DECEMBER 1913.

Nr 24.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad

Redaktör: ESTER BRISMAN.

Träffas onsdag och lördag kl. 1/23—1/24.
Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikstel. Norr 600. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1913 1 krona. Lösnummer 5 öre.
För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 1 kr. 75 öre i postanvisning till tidningens expedition.

Annonspris: 15 öre per millimeterhöjd, större annonser och årsannonser rabatt.

Annonsavdeln.: Rikstel. 456. Allm. tel. 604.
9 f. m.—7 e. m.

Vad tiden kräver.

Året 1913 kommer att bli ett märkesår i den svenska kvinnorösträttsrörelsens historia, en av de milstolpar under en lång vandring, vid vilka man dröjer för att överskåda längden av den väg man tillryggalagt och för att mäta det avstånd man möjligen kan ha igen. Det kommer att tala om ospartnit och mycken möda, tid som offrats i en idéns tjänst och hoppet om rättfärdighetens slutliga seger.

Ty när de spridda rösterna hunnit samla sig till ett ackord, till en stark strömning genom tiden, när kraven mognat och växt sig starka i det allmänna medvetandet, då är det en orättfärdighet att söka hejda utvecklingen.

Och under detta snart tilländalupna år blir det siffrorna som tala. Landsbygdens kvinnor, städernas kvinnor, kvinnan i salongen och kvinnan i torpstugan enade i ett gemensamt mål, förbundna i en tanke: deras köns frigörelse ur sekelgammal despotism.

Och om motskälerna icke voro så futtiga och små och blottade på logik. En man yttrade nyligen att kvinnosläktet aldrig haft att framvisa några snillen. Hon har icke satt sina tankar i system; hon har icke varit religionsstiftare eller skapande konstnär. Om än dessa teorier torde kunna vederläggas, är det dock något som vi, för vårt vidkommande, kunna lämna alldeles ur räkningen. Snillena äro meteorerna, som lysa upp firmamentet och slockna, men det är icke snillena som med lugn betänksamhet, seg ihärdighet och arbetskraft bära dagens tunga och hetta. Lagar stiftas icke för undantagen, utan för regeln, för den stora genomsnittshopen, som består av män och kvinnor med samma möjligheter och samma intressen att värna. Det är denna hop som kan eldas av snillena och hänföras av de-

Så långt jag kan minnas har jag känt den orättvisa, som tillfogas kvinnan och utestänger henne från fritt deltagande i varje sysselsättning, vartill hon genom sin begåvning känner sig kallad. Och jag har ständigt varit medveten om den obotliga förlust, som staten lider på grund av att den ej lämnar tillbörligt rum för kvinnans omdöme och varma känsla i det sociala och politiska livet.

FRANCES WILLARD.

ras nyskapande tankar, men det är också den det åligger att bära utvecklingen och kulturarbetet på sina breda skuldror.

Att få denna hop så välorganiserad, så vitt blickande och så besjälad av rättfärdighetskravet att samhället i ordets bästa bemärkelse blir ett hem för alla sina medborgare, det är dit vi vilja sträva och till det arbetet behöver mannen kvinnans hjälp.

Så förmenen oss då icke att bära vår andel av de bördor det stora hemmet lägger på våra skuldror, och må varje kvinna besinna vad det är tiden kräver av henne. Sitt intresse ådagalägger hon genom att teckna sitt namn på rösträttslistorna, men är hon ovillig till detta, då må hon också besinna att hon ikläder sig ett stort ansvar. Ty den som icke är med, är mot. Och i längden hjälper det icke att spjärna. Utvecklingens hjul rullar obarmhärtigt framåt och krossar de egoistiska beräkningarna och de personliga önskemålen. Och varje reformkrav, som hunnit genomsyra det allmänna medvetandet, är en gradmätare på ett visst utvecklingsskede.

Men det är synd att hejda framåtskridandet, det är synd att kasta småsten på den väg, från vilken kvinnorna röjt undan fördomars och traditioners tunga block, det är dubbel synd att icke ge akt på vad tiden kräver, utan se allt ur sin egoistiska synvinkels snäva gränser. Giv ditt namn och stå solidarisk med hela kvinnosläktet.

Nu vila decemberdagarna grå och tunga över jorden och tanken söker sig framåt mot det år som klockorna snart ringa in och som bär budskap om ljusets seger över vintermörkret. Måtte det nya året också bringa ett ljusets och hoppets budskap till dem som arbeta mot trycket av fördomar och sekelgammal hävd. Må varje kvin-

Paralleller.

Av Anna Maria Roos.

För ett par decennier sedan skrev den lärde orientalist professor Herman Almqvist, att det är ett misstag, när man tror att det är männens svartsjuka som tvingar de muhammedanska kvinnorna att bära slöja; kvinnorna själva — förklarade prof. A. — vilja ej bli frigjorda från slöjans tvång, vilja ej visa sina ansikten för främlingar.

För ett par år sedan skrev den kända författarinnan madame Myriam Harry under ett besök i Tunis, att det är ett misstag att tro, att de muhammedanska kvinnorna äro olyckliga över att vara instängda i harem; de äro tvärtom lyckliga i sin fångenskap och skulle alls ej vilja byta med sina europeiska systrar.

Helt nyligen behandlades i Kalkutta stadsfullmäktige ett förslag om att en offentlig park skulle under några timmar dagligen upplåtas endast åt Zenanas kvinnor — de kvinnor i de högre klasserna, som annars måste tillbringa hela sitt liv instängda, men som på detta sätt skulle, utan att bryta mot de stränga kastföreskrifterna, få en möjlighet till att andas frisk luft och få motion. Läkare hade förklarat, att härigenom skulle många liv kunna räddas, som nu vore dömda att snart utsläckas. Förslaget föll emellertid, — och dess motståndare förklarade, att det var av omsorg för kvinnornas eget väl som de motsatte sig förslaget; det skulle i själva verket på flera sätt kunna vålla kvinnorna obehag att komma ut ur sin sedvanliga avskildhet.

Man känner igen tankegången — eller hur?

Beträffande de två ovan nämnda författarnas utsagor, vill jag påpeka, att de helt visst på sina förfrågningar kunnat få svar i överensstämmelse med de uttalade åsikterna. Muhamme-

na känna sitt ansvar inför det nya år som stundar och må var och en i sin mån bli den gnista som tänder rösträttens flammande midvintersbloss över landet.

danska kvinnor äro vana vid att endast de, som förlorat sitt anseende som ärbara kvinnor, uppträda utan slöja; man kan ju då väl fatta, att många skola med ovilja avvisa tanken på att visa sig för allmänheten obeslöjade. De haremsdamer, som m:me Harry träffade i Tunis, ha utan tvivel många gånger av sina män hört föraktfulla uttryck om de europeiska kvinnornas frihet att — ensamma och obeslöjade — röra sig ute bland människor och uttryck av hån gent emot de europeiska männen, som kunna tillåta sina kvinnor något sådant som helt berövar dem deras kvinnliga värde; det var då ej underligt om dessa tunesiska kvinnor förklarade, att de ej ville byta med de europeiska.

Känsligheten för vad folk säger, är stor hos de allra flesta människor; och hos kvinnorna är känsligheten för vad männen säga i allmänhet särskilt stor. Det är ju en svaghet, — ehuru en svaghet som dels blir ursäktlig genom vänner och förhållanden, dels sammanhänger med mycket av det bästa inom den kvinnliga naturellen.

Det finnes många, många nutida europeiska kvinnor, som ständigt fått höra av de män, som stå dem nära, att de skulle mista mycket av sin kvinnliga tjusning, om de strävade efter kvinnlig rösträtt. Och än mer om de en gång vunne denna rösträtt. Det är icke så underligt om de taga intryck därav. Men då man stundom hör motståndare till den kvinnliga rösträtten göra mycken affär av det faktum, att ett ganska stort antal kvinnor ej äro för nämnda rösträtt, då tänker man ovillkorligen därpå, att antagligen många av dessa kvinnor — ehuru visserligen ej alla — skulle, om de i stället varit födda i Orienten, ha förklarat det motbjudande att kvinnor gå ute på gatorna obeslöjade och upprörande att kvinnor tala med främmande män.

Ett rekord vid årets stadsfullmäktigval.

Den i dagarna av Stockholms stads statistiska kontor offentliggjorda redogörelsen för årets stadsfullmäktigeval meddelar bl. a. det glädjande resultatet, att de kvinnliga väljarna i större utsträckning än vid föregående val begagnat sig av sin kommunala rösträtt. Av de röstande voro 33,887 män, motsvarande 57,3 proc. av effektivt röstberättigade män och 10,218 kvinnor eller 39,7 proc. av effektivt röstberättigade kvinnor. Vid förra valet deltog 8,111 kvinnor. För dem som klaga över bristande medborgaranda från kvinnornas sida kan det vara väl värt att beakta det sakförhållandet, att av männen voro endast 67,8 proc. effektivt röstberättigade, medan å andra sidan kvinnorna hade att uppvisa en siffra av 90,2 proc. Kvinnorna ha således bättre än männen förstätt att bevara sin rösträtt.

Damdräkter

tillverkas verkligt förstklassigt under ledning av akademiskt utbildad tillskärare. OBS! Full garanti.
A.-B. Londoner Herr- & Damskrädderi-Etabl.
37 Drottninggatan, 1 tr.
A. T. 225 19. R. T. 67 13. (A. F. 1629).

Svaluddens Pensionat

rekommenderas

R. T. Ulriksdal 17. A. T. Ulriksdal 85.

Postadr. Järva. Vördsamt Elin Johansson.

Frågobyran Kronan

Amanuensen C. Mothander

Mästersamuelsgatan 71, Stockholm. 10-4.

Alla juridiska uppdrag. Alla slags förfrågningar mot 1 kr. postförskott. Specialitet: Barnuppfostringsmål.

LAGERSONS SKOMAGASIN

Jakobsgatan 18 - Fredsgatan 8

J. A. Svensson
 II STORGATAN II
 Stockholm
 Största urval
 SYBEHÖR, MODEVAROR
 GARNERINGSARTIKLAR.
 Order till landsorten mot efterkraf.

Kvinnor i pensionsnämnderna.

I *Alingsås*: ordinarie fröken Silverhjelms och fröken Hilda Lundgren; suppleanter fröken Lina Larsson och fru M. Täcklind.

I *Barva*: ordinarie fröken Aug. Öhlander; I *Bettna*: ordinarie prostinnan Annell; suppleant fröken Mina Larsson.

I *Bäve*: ordinarie folkskollärarinnan Anna Johansson; suppleant fröken Hulda Pettersson.

I *Dunker*: ordinarie fru Hilma Malmkvist; suppleanter fru M. Pettersson, fru L. Hellberg.

I *Flen*: ordinarie barnmorskan fru Valborg Rödell; suppleant folkskollärarinnan fru Sigrd Andersson.

I *Floda*: ordinarie fröken Selma Bengtson; suppleant fru Kerstin Erikson.

I *Folkärna*: ordinarie fröken Hanna Forsell.

I *Fogdö*: ordinarie fröken Bergström; suppleant änkan Erika Karlson.

I *Grytnäs*: ordinarie fru Karin Gelhaar; suppleant fru Hanna Garpe.

I *Halmstad*: ordinarie fröken Anna Maria Nilsson; suppleant fru Ester Hägge.

I *Hessleholm*: ordinarie fru Olga Halldén och fröken B. Bengtsén; suppleanter fru Hulda Peterson och fru Olga Elmlund.

I *Hyttinge*: ordf. fröken Vesterson; suppleanter fru A. Jansson, fru A. Gustafsson.

I *Jäder*: ordinarie fröken Erikson; suppleant fru Liljedahl.

I *Landskrona*: ordinarie fru Anna Ewerlöf och fru Ingrid Tjellander; suppleanter fru Ida Thuresson och fru Amanda Nicklasson.

I *Stenkvista*: ordinarie fröken Elin Gustafson; suppleant fröken Joh. Sahlberg.

I *Stockholm*. Vid kompletteringsval i Stockholms stadsfullmäktige invaldes i pensionsnämndens 11. distrikt: ordinarie fru Anne Marie Hallström; 15. distriktet: suppleant fru Hulda Cervin; 22. distriktet: suppleant folkskollärarinnan Stina Bäckstrand; 27. distriktet: suppleant fröken Anna Rydstrom.

I *Tumba*: ordinarie fröken Wilhelmina Andersson; suppleant fröken Anna Gustafson.

I *Uddevalla*: 1. distriktet: ordinarie lärarinnan Ellen Ammelin; suppleant lärarinnan Pauline Olsson. 2. distriktet: ordinarie fru Matilda Lindstam; suppleant sömmerskan Hulda Svensson.

I *Vansjö*: suppleant sömmerskan fröken H. Thorin.

I *Visby*: ordinarie stadsbarnmorskan fru Emma Björkqvist; suppleant lärarinnan fröken Vilma Christianson.

I *Wallby-Hammarby*: ordinarie fru Anna Lönnberg; suppleant fröken Selma Björzell.

I *Öfver-Enhörna*: suppleanter fröknarna Valborg Morell, Ellen Westerberg.

PRÖVA

Kronans Jästpulver

från

A. B. Tekn. Fabriken KRONAN
 i Karlstad.

Burkar à 25 öre. Överlägsen kvalitet.

Begär det genom Er vanliga leverantör, men godkänn intet annat.

STOCKHOLM

Skandinavien största liförsäkringsbolag.

Under senast förflutna 20 kalenderår har bolaget utbetalat till försäkringsägarna:

Vinst	Kr. 11,106,039
Dödsfallsersättningar	» 25,330,636
Kapitalförsäkringsbelopp och lifräntor	» 9,477,278
	Kr. 45,913,953

OBS! Blandad liv- och kapitalförsäkring särskildt lämpad för självförsörjande kvinnor.

Thule arbetar med egna kvinnliga agenter.

Upplysningar lämnas av frök. Anna Kleman, adr.: Valhallavägen 59, Stockholm. A. t. Östern. 790

Till Rösträtt för Kvinnors prenumeranter.

Med nästa nummer inträder Rösträtt för Kvinnor i sin tredje årgång. En återblick på tidningens innehåll under de gångna åren övertygar oss om det berättigade idén allmänna meningen, att tidningen på ett utomordentligt sätt fyllt sin uppgift. Vederhäftigt och grundligt har den behandlat själva rösträttsfrågan, såväl som en mängd frågor sammanhängande med kvinnans medborgarrätt. Den har givit nödig upplysning om vad kvinnor behöva veta och beakta för att kunna sätta sig in i de frågor som särskilt beröra dem, men nu ensidigt utredas och avgöras av män. Den har verkat stimulerande i arbetet genom noggranna och fullständiga meddelanden om rösträttsrörelsens framsteg och tillväxt, ej blott i Sverige, men i alla andra länder.

Den har skapat ett starkt band mellan våra egna 210 F. K. P. R., som nu kunna följa varandras verksamhet och giva varandra idéer och impulser. Därtill har den ökat vår samhörighetskänsla med alla jordens kvinnor genom att redogöra för det väsentliga i deras rösträttskamp i de olika länderna och genom att visa hur likartat motståndet är över hela världen. Vi ha fått dela sorg och glädje med kvinnor av skilda raser i alla världsdelar och detta har givit oss en vidare horisont. Vi ha fått sanningen bekräftad av de ord som Kinas kvinnor inskrivit på det banér de skänkte till den internationella kvinnorösträttsalliansen vid kongressen i Budapest i år "Alla eniga till sinnes, hjälpa vi varandra".

Och bland allt detta lärrika och allvarliga stoff ha vi fått små muntrande berättelser som livat upp på samma gång de

belyst en eller annan väsentlig punkt.

Vi ha även genom goda anmälningar förts in i den betydelsefullaste kvinnosakslitteraturen hemma och ute i den stora världen.

Med ett ord vi ha fått fyllig valuta för den enda krona prenumerationen kostar för ett helt år, och vi ha kunnat känna berättigad stolthet över vår tidning.

Men vad ha vi å vår sida gjort? Ha vi givit vår egen tidning allt det stöd och all den uppmuntran den i sanning förtjänar? Vad ha vi, var och en av F. K. P. R:s medlemmar gjort för att vinna spridning åt vår tidning ut över hela landet och därmed spridning åt den stora idé, för vilken vi alla kämpa? Ha vi betänkt att på varje plats, där Rösträtt för Kvinnor har en prenumerant, där kan rösträttselden bli tänd, och den är det som lyser och värmer och för oss fram till seger.

En mångdubbling av Rösträtt för Kvinnors prenumeranter bör vara vårt mål nu vid årsskiftet. Alla kunna vi hjälpa till, och låt oss inte glömma Rösträtt för Kvinnors motto:

Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

Ann Margret Holmgren
 född Tersmeden.

Rösträtt för Kvinnor utkommer den 1 och 15 i var månad eller med 24 nummer om året. Prenumerationspriset, postarvodet inberäknat, är endast 1 krona. All prenumerations sker genom posten. I utlandet bosatta prenumeranter kunna även erhålla tidningen mot insändande av kr. 1:75 i postanvisning till expeditionen, Lästmakaregatan 6, Stockholm. Lösnummer 5 öre.

47
Västerlånggatan
 (f. d. Barnängens lokal).
ASTRID SÖDERQUIST
KAPPAFFÄR
 1 Klass Damskrädderi.
 Väsörterat lager av:
 Engelska Ulstrar, Kostymer, Plysch o. Astrakan,
 Frukappor, Aftonkappor, Backfäskkappor etc.

Huskvarna F. K. P. R. under eget tak.

Den 30 nov. invigdes Huskvarna F. K. P. R:s ståtliga nybyggnad med en enkel, men anslående högtidlighet. Efter ett par förtjänstfullt utförda musiknummer lämnade ordföranden i Huskvarna F. K. P. R., fröken Gerda Planting-Gyllenbåga, en redogörelse för husets tillkomst samt framförde byggnadsföreningens tack till den som utfört arbetet. Totalkostnaderna för tomt och byggnad belöper sig till cirka 33,000 kr., och hörsalen, som rymmer 250 personer, betecknas såsom stadens vackraste samlingslokal. Den är hällen i vitt med panel i blågrön färgton. Trappuppgång och avklädningsrum äro målade i vitt och gult.

Sedan en dankör sjungit en kantat med solo höll fröken Anna Whitlock högtidstallet, vari hon lyckönskade Huskvarna F. K. P. R. att ha kommit under eget tak. Talarrinnan hoppades att inom dess väggar många goda och gagnarika uppslag i kvinnornas sak måtte väckas. Kamrer K. Ljungström höll därpå ett kortare tal, vari han påpekade kvinnornas stora uppgifter i det samhälleliga arbetet.

Fröken Planting-Gyllenbåga uppläste under aftonens lopp anlända lyckönskningstelegram, varpå den anslående högtiden var avslutad.

Nya landvinningar.

Nya F. K. P. R. ha bildats: i Horn, Östergötland, efter föredrag av fru Annie Gunnarsson från Malmö. Ordf. och centralstyrelsemedlem blev fru Thilda Gustafsson med fröken Abrahamsson som centralstyrelsesuppleant; i Hör, Skåne, efter föredrag av fru Tonning och i Kungsör, som blivit filial till Köping. Ombud på platsen är folkskollärarinnan fru Maria Larsson.

Kvinnor i kommunalförvaltningen.

Vid Stockholms stadsfullmäktiges sammanträde den 1 dec. blevo följande kvinnor invalda i kommunalförvaltningen: i hälsovårdsnämnden: suppleant fröken Anna Lindhagen, i fattigvårdsnämnden: ordinarie handelsidkarskan G. K. Månsson, i arbetsförmedlingens styrelse: ordinarie tobaksarbeterskan A. Jägerstedt; suppleanter fru Tyra Grafström och bokbinderiarbeterskan Adèle Mathilda Bengtsberg, i lönenämnden: suppleant fröken Gertrud af Klintberg.

Nya kvinnliga stadsfullmäktige.

Till stadsfullmäktige i Varberg ha valts fröken Wilh. Malmsten och fru Hedvig Besson.

Vid första stadsfullmäktigevalet i Djursholm valdes fru Emma Heilborn.

Namninsamlingen.

Den 31 december skall namninsamlingen för kvinnans politiska rösträtt vara avslutad i hela landet. Alla, även icke helt fullteknade, listor insändas därefter snarast möjligt till närmaste rösträttsförening eller direkt till Rösträttsbyrån, 6 Lästmakaregatan 1 tr., Stockholm.

Östermalms Sjuk-, Vilo- & Förlossningshem

12 Floragatan STOCKHOLM, 2, 3 o. 4 tr. (hiss). Telefoner: Riks 90 12. Allm. 12 50.

Läget för sjuk-, vilo- och förlossningshemmet är tyst och ostört. Soliga rum. All nutida komfort. Operationsrum. Badrum, med fullst. elektr. ljusbud, med eller utan massage, även för andra än hemmets patienter. De strängaste fordringar på hygien uppfylla. Telefoner i varje våning. Gott dietiskt bord. Fritt val av läkare och akuschöriska.

Ref.: Dr. E. O. HULTGREN, Dr. ARTHUR FÜRSTENBERG, Dr. ARNOLD JOSEFSON.

Föreståndarinnan HILMA FREDLUND, f. d. föreståndarinnan vid Stockholms sjukhem, Skuru o. vid Drottninghuset.

Kvinnornas julkalender.

FREDRIKA BREMERS BILD. *Kalender utgiven av Sigröd Leijonhufvud och Ellen Kleman. P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm. Kr. 2: 25.*

En fin doft av något hemlikt gammaldags ligger redan i den beteckning utgivningsrinnorna av denna nya Fredrika Bremer-bok givit densamma. Kalendrarna kommo till julen, lågo på sybordet som nätta välgåvor för att läsas en liten mellanstund — hur mycket mer diskreta än sena dagars braskande jultidningar!

En julkalender, billig som en sådan bör vara, är denna ämnad att gå till tusentals hem. Den ger en bild, i spridda drag, men dock äkta, personlighetsfärgade och friska av hemtecknarinnan, sökerskan, serskan, drag, som äro kära för de äldre och som hos de unga skola väcka lust att känna mer om henne och om den morgongryningens tid, i vilken hon levde.

Boken bjuder på porträtt av Fredrika Bremer — ett par andra än de redan mera kända — en teckning av hennes hand, ett par av hennes dikter och utdrag ur hennes resehandbok från ungdomsåren, jämte bidrag av flera författarinnor. Docenten Hilma Borelius har i "Vägen till Hertha" karaktäriserat de kvinnliga figurerna i de Bremerska tidigare romanerna, sökt vad som hos dem finns av Fredrikas övertygelse och ande, och visat, hur detta långsamt men säkert växte och slutligen blev till Herthas höga gestalt. Hon har även visat, att det var mer än en skildring det här gällde; Hertha var en anklagelse och en fordran: "Hertha har rätt. Samhället har orätt."

"Hertha som figur och tendens" av Emilia Fogelclou innehåller väl många utläggningar och spetsfundigheter om bokens kärlekshistoria — en bok där sådana minst hör till — utläggningar, vilka ej undgå

sådanas öde att verka uppkonstruerade, tomma, torra, snarare fjärrmande från ämnet.

Lotten Dahlgren har en uppsats om de bilder vi äga av Fredrika Bremer. Märket K. J. har skrivit om "Vandrerkskan" och Ellen Kleman om "Arsta", båda i ett språk höjt över det vardagliga och som det därför är en lisa att läsa i en tid, som bjuder på så mycket formlost och klanglöst. Vi bjudas också på en skiss av Selma Lagerlöf, "Mathilda Vrede". Frågar någon om sammanhanget mellan Fredrika och denna finska kvinna, blir svaret, att den senare ägnar sitt liv åt att bistå fångar, för vilket också Fredrika Bremer varmt ivrade och även sysslade med. Synes bandet svagt ville dock ingen ha den biten borta.

Det intressantaste i boken är "I en vänskaps spegel", utdrag ur brev mellan Fredrika och Malla Silfverstolpe, där vi i den senares längtan att själv litterärt skapa se något av det mest tragiska i denna värld: ett rikt intellekts nöd. Här var ej yttre omständigheter som hindrade, här var läggningen själv, den mera kritiska, en stor begåvning, som ser hur de, som våga, vinna och rörer förtvivlan inför att ej kunna våga, att veta sig ha något att ge och ej kunna ge, att mäktas och dock ej mäktas. Sigröd Leijonhufvud avslutar det hela med det vackra poemet "Spinnarskan", och inleder med högstämda ord — sådana ord, som göra gott att läsa.

Rik syns den lilla kalendern. Vi äro många, som vilja se den hågen vidsträckt väckt att resa åt Fredrika Bremer en värdig bild och varje ord om henne tänder denna håg. Vi äro därför många, som tacka dess utgivningsrinnor.

Hilda Sachs.

Brev fra Norge.

Kommunevalgene.

Idag foreligger resultatet av valgene til bystyret for Kristianias vedkommende for den kommende treaarsperiode.

Der har iaar været større spænding her i byen end noensinde, da der var mange tegn, som tydet paa at socialdemokraterne skulde gaa av med seiren, det vil si: faa saa stor majoritet at de kunde besætte ord-førerposten. Nu — saa er imidlertid ikke forholderne blit, men socialdemokraterne har dog gaat ganske godt fremover i antal. Med hensyn til fordelingen, er det skedd at ingen av partierne har faat absolut majoritet.

Med hensyn til antallet av de valgte kvinder, er vi langt fra at være fornøid.

Visstnok er det saa, at der iaar er valgt noen flere kvinder end noensinde tidligere, og vistnok er de valgte kvinder meget dygtige og anseede mennesker, men det er et sørgelig faktum, at fremgangen i det at faa kvindelige kandidater stillet, og endda mere i det at faa dem valgt, er saare liten.

Høire hadde opført 12 kvindenavne blandt sine 62 kandidater, de frisindede stillet mellem sine 45 12 kvinder, venstre av 37 9 kvinder, og endelig opførte socialdemokraterne blandt sine opstillede 59 kandidater 9 kvinder. Av disse kvinder, hvorav høire kumulerte 4 blandt 22 kandidater, er samtlige 4 valgt, frisindede som fik 3 kvinder av de 11 kumulerte kandidater opført, opnaadde bare at faa 1 av disse — professor Kristine Bonnevie — valgt. Men til gjengjæld blev hun partiets første kandidat, idet hun hadde det største antal stemmer inden hele partiet. Venstre kumulerte 2 ganger 10 av sine kandidater, deriblandt 2 av de stillede kvinder, som begge blev valgt. Og socialdemokraterne opførte 25 navne til kumulation, derav 4 kvinder, som samtlige naadde frem og blev valgt. Efter dette kommer der i perioden 1914—1917 til at sitte 11 kvinder i Kristiania bystyre, hvilket bare er mellem en syvendedel og en ottendedel av det samlede antal repræsentanter. Imidlertid er der valgt ganske mange kvin-

delige varamænd (suppleanter), og da disse hos os gjør tjeneste ved det mindste fravar av en repræsentant, saa kommer nok flere end de 11 kvinder til at gjøre tjeneste i bystyret i løpet av sessionen. — I forrige periode var der 9 kvindelige repræsentanter, saa fremskridtet er ikke stort.

Det ligger nær til at spørre hvad der kan være grunden til at det gaar saa smaat med at faa kvinderne ind i bystyret. Men, dette spørsmål er meget vanskelig at besvare. Grunden er visst ikke heller bare én, men skjules mange forskjellige forhold. Skal jeg se helt nøjternt og fordomsfrit paa det, er jag ræd for at vi kvinder nok, for en del ialfald, har litt skyld selv. Der er og blir for litet samhold mellem os. Vi er for litet fremme med vore krav, samler os ikke i tilstrækkelig mængde om dem. Vi deltar for litet i det forberedende arbejde. Mange holder sig borte fra partiorganisationerne, saa kvinderne blir i en sørgelig minoritet inden disse, saa de enkelte som er med, kan ikke med den fornødne kraft og myndighet hævde kravene paa kvindelige repræsentation i et rimelig forhold. Og der er andre ting ogsaa, som det vil for langt at komme nærmere ind paa. — Men hvorom alting er, saa forekommer det mig beklagelig, at det gaar saa traadt med at faa kvinder ind i kommunestyret i Kristiania, som saa usigelig godt kunde trænge kyndige kvinder til mangt og meget, som skriker efter dem!

Hvordan det er gaat i de andre byer med at faa kvinder ind i bystyrene, har jeg desværre endda ikke kunnet skaffe mig besked om.

Kristiania 6:te december 1913.

Fr. Mörck.

Vetenskaplig utmärkelse.

Den första kvinnliga professorn i medicin har i dagarna utnämnts. Det är den unga tyska läkaren med. dr. Rakel Hirsch, som på grund av sina vetenskapliga förtjänster vunnit denna utmärkelse. Professor Hirsch är överläkare vid ett stort sjukhus i Berlin.

AUG. BEBEL: *Kvinnan och socialismen.* Tidens förlag, Sthlm 1913. 559 sid. Pris 4 kr.

Bebels bekanta bok med ovanstående titel — förut känd såsom "Kvinnan i forntiden, nutiden och framtiden" — har utkommit i ny svensk upplaga. Den, som förut ej gjort bekantskap med densamma, går givetvis till läsningen därav med stora förväntningar, som framkallas, ej blott genom författarens ställning, utan äfven genom den spridning arbetet fått i sitt hemland — översättningen är gjord efter den 51:a upplagan.

Det kan emellertid sägas redan från början, att alla dylika förväntningar bli avgjort besvikna; man saknar i denna bok allt, som skulle kunna ge den ett djupare värde eller större intresse. En blick på innehållat kan kanske i någon mån klargöra detta.

Första avdelningen handlar om "Kvinnan under gångna tider". Man finner där först ett slags etnografisk skildring av familjens uppkomst och det primitiva klansamhället, som egentligen består av en del från olika författare hämtade och tämligen löst sammansatta notiser. Författaren fattar emellertid utan tvekan position i de svåraste vetenskapliga frågor, och om de främsta vetenskapsmännen hava en annan uppfattning, så beror detta blott på deras "borgerliga fördomar". Hela denna avdelning har dessutom skadats av översättarens obekantskap med den etnografiska terminologien. — Den därefter följande skildringen av kvinnan i historisk tid är relativt kort; den handlar emellertid ej egentligen om kvinnans ställning, utan består till stor del av notiser och anekdoter rörande sedlighetens, eller rättare osedlighetens utveckling under olika tider.

Något liknande gäller till stor del avdelningen "Kvinnan i nutiden". Hela det moderna samhället utmålas i livliga och utförliga skildringar som en enda orgie av allt slags osedlighet, och äktenskapet är en enda väpnad av humbug och bedrägeri. Trots "det nuvarande äktenskapliga livets elände", är emellertid kvinnan "med alla fibrer i sin tillvaro hänvisad till äktenskapet". Hon ingår dock ej äktenskap av ideella skäl, utan betraktar det "som en försörjningsanstalt". Där äro kvinnorna så ivriga att komma in, att det uppstår den vildaste konkurrens mellan dem om männen, en konkurrens, som kanske aldrig förr varit så häftig som nu. Om tvenne kvinnor mötas, så betrakta de varandra genast som två fiender, även om de äro alldeles obekanta. De upptäcka genast det minsta fel i varandras toalett, o. s. v. Denna konkurrenskamp blir så vild just därför, att en del kvinnor äro dömda att bli lottlösa. "Den rådande seden förbjuder ju kvinnan att erbjuda sig, hon måste låta sig väljas, hon får icke fria. Infinner sig icke någon friare, så inträder hon i den stora här av arma kvinnor, som förfelat sitt livs ändamål, och som i brist på säker materiell utkomst gå till mötes nöd och elände samt ofta prisgivas åt spott och hän." I framtidsstaten skall detta avhjälpas bl. a. genom att kvinnorna få fria själva.

Med denna avdelning lämnas kvinnorna definitivt ur sikte. I de följande partierna, som omfatta nära hälften av boken, behandlas kvinnan på summa åtta sidor. I stället ägnas denna del åt det borgerliga samhällets sammanstörtande och åt en skildring av den socialistiska framtidsstaten, vilken senare slår över i det rent orimliga och fantastiska. Genom två å tre timmars dagligt arbete skola alla bli i tillfälle att leva i välstånd. Detta skall uppnås genom ett intensivt utnyttjande av alla tekniska hjälpmedel, och hela denna avdelning fylles av utmålingar av de sagolika resultat, som skola vinnas genom gamla och nya uppfinningar, genom storslagna bevarningsanordningar och kanalläggningar, genom att odla vin, frukt och andra lantbruksprodukter i väldiga drivhus med konstgjorda regnapparater, o. s. v. Om man frågar hur dylikt kan vara möjligare i ett socialistiskt samhälle än i det närvarande, så erhåller man svaret, att i framtidsstaten alla dylika anläggningar skola ske utan hänsyn till kostnaden. På detta sätt skall man vinna välstånd för alla.

24 Upplandsgatan 24

— 1 tr. till vänster —

STOCKHOLM

HILDA HEDÉN

Dameklipping · Damskrädderi · Modeaffär

OBS! Specialité: SORGBESTÄLLNINGAR

Allm. Tel. 21133

En av dem vårt tack aldrig nådde.

Emelie Bruno var icke någon "berömd" rösträttskvinna, men hon var en av vår saks bästa och trognaste vänner. Hon har själv valt att lämna ett liv, som för så många av hennes medsystrar, och väl också för henne själv, hade så litet ljust och glatt att bjuda på.

Må alla vi, vilkas arbete och mål hennes bästa välönsningar och djupaste medkänsla gällde, stanna en stund i tacksamhet inför hennes minne!

Den, som skriver dessa rader, stod icke fröken Bruno personligen nära. Rösträttsarbetets slump hade sammanfört oss, och för mig kommer detta alltid att vara ett av mina bästa minnen. Enligt principen att alltid vända sig till en av de äldre och mera ansedda inom den affär där man agiterar, kom jag att göra min första bekantskap med fröken Bruno.

— Det var gott ni kom, sade hon, här är mycket att göra. Jag trodde icke ni hade bruk för varken mig eller mina kamrater, men det är gott att höra att så är, och jag är tacksam att få hjälpa eder så mycket i min ringa förmåga står.

Så föllo hennes första ord. Hennes senare handlingar visade, hur rätt hon hade, när hon sade sig glädjas över att "rösträtten" behövde henne, och hur orätt hon hade i att tala om sin ringa förmåga.

Men detta var nog ett karaktäristiskt drag för henne. Alltid flitig, alltid ivrig att uppfylla sina skyldigheter, utan spår av personlig pose eller pretention, var hon avhållen och respekterad av kamrater och åtnjöt sina chefsers fulla förtroende och vänskap. Uppfostrad i ett hem, som socialt stod vida över den ställning i vilken hon av ekonomiskt nödtvång framlevde sitt liv, ägde hon förmodligen större förutsättningar än många av sina yrkeskamrater att se ut över nuet och fram mot bättre möjligheter för kvinnorna.

Hon var en varm feminist, värdig och orädd i sin förkunnelse, och svek aldrig, icke ens i döden. En av hennes sista handlingar var att skänka en summa till rösträttsarbetet.

Emelie Bruno tillhörde redan i livet de stilla existenserna. Nu har hon självmant tagit steget över till den långa rad av systrar, namnlösa och oihågkomna, som i ensamhet och försakelse framlevat ett liv, och vars minne för oss blivit det blekaste och vemodigaste som kvinnohistorien känner.

Må vi, som nu äro unga, och som ha kraft att arbeta, icke endast för vår egen, men ock för våra systrars ålderdom, arbeta så att vi förmå borttröja åtminstone några af de orsaker, som för vår bortgångna kamrat gjorde livet för tungt att leva!

Vi känna icke, och kunna icke räkna var och en det gäller, men om dem alla gäller ordet under tecknad i sina första feministiska dagars bitterhet "diktade" om dem:

Saliga äro de tystlåtna, ty de skola dö ensamma!

Gwen.

Med ett ord, Bebels bok är en bestämd misräkning. Man möter där ej ens ett försök att fördjupa vare sig frågan om kvinnans ställning eller socialismens åskådning, och om framställningens art för övrigt hava kanske de ovanstående raderna kunnat giva en aning.

Sven Brisman.

Lagberedningens förslag till lag om äktenskaps ingående och upplösning.

Av jur. kand. Anna Wicksell.

IV.

Rättsverkningar av äktenskaps upplösning.

Angående dessa rättsverkningar, en-kannerligen de förmögensrättsliga, måste man vid bedömandet ha klart för sig, att beredningen härvidlag varit tvungen att i allt väsentligt anknyta till gällande rätt, om man nämligen skulle kunna tänka sig, att detta lag-förslag bleve antaget redan nu, innan de centrala delarna av G. B. hunnit revideras. Detta förklarar utan vidare, att inga väsentliga ändringar i för-mögensförhållandet mellan äkta ma- kar här kunna ens antydningensvis spå- ras; vi få icke härav dra den förhastade slutsatsen, att beredningen vore sin- nad att i huvudsak lämna förmögen- hetsförhållandet inom äktenskapet vid det gamla; därom veta vi i verklig- heten intet; beredningen säger själv att dessa bestämmelser i förslaget "äro ämnade att inom kort tid ersättas av andra; sin slutliga avfattning kunna de få först i samband med den allmän- na revision av reglerna om förmögen- hetsförhållandena emellan äkta ma- kar, vilken det åligger beredningen att företaga".

Huvudregeln rörande de förmögen- hetsrättsliga verkningarna av ett äk- tenskaps upplösning torde finnas i 6 kap. 14 § och lyder: "när till separa- tion blivit dömt, skall boet skiftas i den ordning, som om delning av död mans kvarlåtenskap är i lag stadgad", d. v. alltså säga, att sedan all gäld är betald, skall vad som återstår av bo- ets samfälliga egendom gå till lika för- delning mellan makarna. Sin enskil- da egendom behåller naturligtvis var och en själv. Alldeles samma regel gäller, där skilsmässa beviljas utan fö- regående separation; alla gamla straff- bestämmelser angående förverkande av gifforätt o. s. v. ha upphävts och avlösts av skadestandsregler. Även vid återgång gäller att boet skall delas; det är icke längre tal om att utan vidare återställa förhållandena så, som de vo- ro vid äktenskapets ingående. Dock fin- nes här den mycket väsentliga modifi- kation, att vid återgång den egendom en var av makarna vid vigseln infört i boet eller efteråt förvärvat genom arv, gåva eller testamente, vid bodel- ningen skall så anses, som om den va-

rit av enskild natur. Således allt som veterligen skolat tillkomma ena ma- ken, därest intet äktenskap ingåtts, tar vederbörande med sig vid återgången; vad de åter under äktenskapet "med gemensamma slöjder avlat" går till delning efter vanliga gifforättsregler. Särskilt betydelsefullt är, att denna bodelning alltså icke inträder först då skilsmässan blir definitiv, utan ge- nast vid separationens ikraftträdande. Övergår separationen aldrig till skils- mässa, utan försonas makarna och sammanflytta igen, blir dock bodelnin- gen bestående, alltså med samma verkan som en boskillnadsdom, vilket förefaller vara en utmärkt lösning. Finnes redan boskillnad mellan ma- karna, då separation eller skilsmässa söktes, kommer naturligtvis ingen vi- dare bodelning ifråga.

En särskild modifierande regel inne- hålles i 6 kap. 18 §, då, ifall det dömes till separation på endast ena partens begäran, och boet är ringa, rätten äger förordna, att den make, som vinner se- parationen, må från samfälliga boet ut- taga nödvändigt bohav ävensom ar- betsredskap och andra lösören, som er- fordras för hans näring, ändå att där- igenom den andres lott skulle lida in- skränkning. Om alltså en fattig ar- betarhustru vinner separation på grund av mannens pliktförsummelse eller rusdrycksmissbruk, får hon av boet behålla, vad hon och barnen oung- gängligen behöva, ävensom sin syma- skin eller annat dylikt, som hon behö- ver för att kunna skaffa sig arbetsför- tjänst, medan mannen till äventyrs får gå därifrån med endast sina gängklä- der och honom möjligen tillhörande ar- betsredskap.

Den oegentlighet, som kan ligga där- uti, att då den ena maken i boet infört all däri befintlig förmögenhet, den an- dra, som kanske är vållande till upplö- sningen, kan komma att vid bodelningen bli tillskiftad halva boet, har förslaget sökt utjämna genom sina bestämmel- ser om skadestånd. Här om stadgas i 6 kap. 20 §: "Sker äktenskapsskillnad på grund av ena makens förvållande, var- igenom han grovt kränkt den andre, njute denne skadestånd, efter ty med avseende å makarnes förmögensför- hållanden och övriga omständigheter prövas skäligh."

Skadestånd må sättas att utgå på en gång eller å särskilda tider."

Även där ingen förmögenhet finnes å någondera sidan, kan skadestånd kom- ma att ådömas, ifall förutsättningarna härför finnas, och vederbörandes in- komster medgifva dess utbetalande, på en gång eller periodvis.

Vid återgång gäller samma regel, därest vid vigseln ena maken varit i god tro, men den andra ej.

Under äktenskapet bestående under- hållsskyldighet mellan makarna för- svinner helt och hållet vid återgång; vid skillnad äger rätten pröva, huruvi- da den oskyldige maken efter skillna- den kan finnas vara i behov av bidrag till sitt tillbörliga underhåll, i vilket fall sådant bidrag kan åläggas andra parten; vid separation åter blir i hu- vudsak den gamla försörjningsregeln gällande, dock med det förbehåll, att den som huvudsakligen bär skulden till separationen ej må tillerkännas under- hållsbidrag, med mindre synnerliga skäl därtill äro.

Den utomordentligt svåra frågan, vilken av makarna skall tillerkännas barnen, har beredningen löst så, att ifall makarna äro därom ense, rätten skall besluta i överensstämmelse med deras önskan, så framt det ej är up- penbart stridande mot barnens bästa; åsämjas de ej, skall först och främst tagas hänsyn till barnens bästa; en- dast om makarna befinnas lika skicka- de att vårda barnen, tages hänsyn till skuldfrågan.

Detta är ett ganska radikalt stadgan- de, som alldeles vänder upp och ner på hittills gällande rätt, och man må vara beredningen tacksam för den beslut- samhet, med vilken den avstått från tillgripande av alla presumtioner rör- ande fäder och söner, mödrar och dött- rar, mödrar och späda barn, fäder och äldre barn, som finnas exempelvis i den tyska lagstiftningen. En annan sak är, att avgörandet för domaren i många fall blir kinkigt nog; lagen fö- reskriver för tvivelaktiga fall inhäm- tande av yttrande från barnavårds- nämnden.

Båda makarna ha samma skyldig- het att bidra till barnens underhåll; regelmässigt kommer därvid den enas skyldighet att utgivas in natura, den andres däremot i kontant bidrag.

Ändring i vad rätten beslutit angä- ende underhållsbidrag till såväl barn som make kan påyrkas, när väsentligt ändrade förhållanden påkalla det.

En viktig nyhet gentemot gällande rätt är också, att avtal, som under äk- tenskapet träffats mellan makarna rö-

rande skifte av boet, skadestånd eller underhållsbidrag för fall av separa- tion eller skilsmässa, skall vara gällan- de. Hittills ha sådana avtal på grund av mannens målsmanskap ej haft gäl- lande kraft, och detta har ofta lett till sorgliga förvecklingar. Såvida sådant avtal är uppenbart obilligt mot ena maken, kan det dock på hans yrkande antingen i skillnadsålet, eller sist in- om ett år från det skillnad meddelades, av rätten jämkas, vilket kan vara nyt- tigt för den svagare parten.

Processuella regler.

Enligt nu gällande rätt kan skilsmäs- sa erhållas dels vid domstol dels genom kungl. resolution. Beredningen har frångått administrationen varje be- fattning med dessa förhållanden; alla äktenskapsmål skola hädanefter avgö- ras av domstol. Detta är enligt min uppfattning lyckligt; domstolarna tor- de erbjuda större garantier både för en allsidig prövning och ett enhetligt av- görande än vad administrationen kan. Den enda nackdel, som vidlåder en domstolsbehandling, nämligen den störe publiciteten, har beredningen av- lägsnat genom bestämmelsen, att äk- tenskapsmål skola handläggas inför stängda dörrar, där ej rätten finner lämpligt, att rättegången hålles offent- ligt, och parterna därtill samtycka.

För alla de fall där separation eller skilsmässa yrkas eller åtminstone kan yrkas av båda makarna, skall målet handläggas genom ansökan; i alla an- dra fall genom stämning.

Här tror jag för min del, att det va- rit lyckligare, om alla skilsmässo- och separationsmål i likhet med boskill- nads mål gjorts till ansökningsärenden, endast återgång och mål, däri tvisten är, huruvida ett äktenskap består eller ej, till vanlig rättegång.

Ansökningen förefaller mig att vara icke endast den behagligaste utan även den naturligaste och principiellt riktigaste form för meddelande av separa- tion eller äktenskapsskillnad. Där öns- kan om skilsmässa grundas på brott som beivrats, kunde man ju undan- tagsvis medgiva parten rätt att väcka yrkande i samband med brottmålspro- cessen, om han så önskade, och ej till äventyrs föredrog att vänta till denna avgjorts för att sedan ansöka. Stäm- ning har alltid en obehaglig bismak av något mer eller mindre skamligt eller förödmjukande för den instämde; åt- minstone torde de flesta kvinnor känna det så; och i regeln är den make, som vill ernå upplösning av sitt äktenskap, i första hand en olycklig människa,

Den första samman- drabbningen.

För Rösträtt för Kvinnor

av Elisabeth Krey.

Det var Hughs fasta övertygelse att in- gen kvinna i världen ägde punktlighe- tets dygd mer än hans mor, och därför hade han beväpnat sig med fålamod för så där en tjugu minuter att börja med, där han satt på bänken utanför Towerns övergiv- na vattenport och väntade på Ella. Han satt och njöt av Themsens, som hade små skvalpande vågor med skiftningar i bly och silver och av de gulnade platanerna på kajen, där de stodo vackert mot den disiga, ljusmättade luften och vattnets me- talltoner. Towerbridge hade just långsamt öppnat sina väldiga käftar för en last- ängare, och trafiken, som stockats vid bro- ändarna, rann nu till i två svällande flo- der, som fyllde den väldiga bron till bräd- derna.

— Här är jag, lilla Kinaman, sade Ellas röst bredvid honom och han sprang upp glatt överraskad.

— Du är förtjusande och du kommer i tid. Vad behagar ers ladyship att vi ska se först?

— Å, det är inte så noga, vi ska väl se alltihop, sade hon vårdslöst. Towern var henne för ögonblicket likgiltigt som det Himmelska riket, men Hugh och hon voro där tillsammans och det betydde en hel del.

Det var dock Ellas idé, att deras sista samvaro skulle förläggas till Towern. De hade sett London tillsammans under fyra ljuvliga veckor. Då Ella kom från Sverige, hade Hugh nyss tagit sin examen för Civil Service, hade bundit sig för en fem års tjänst hos engelska regeringen i Kina, men innan han reste, skulle han andas ut en smula efter examensplugget. Så hände det sig, att Ella kom i hans väg, kom som en ung, livsnöfiken svensk flicka med det all- varliga uppsåtet att ta reda på vad Lon- don egentligen var för något. Han fick till- lätelse att visa henne sin stad. Andligen talat galopperade de som två jämnåriga barnungar genom Londons sevärigheter, Hugh följde, snarare än ledde, hänryckt över kamratskapet, över den sympati, som strålade mot honom från Ella. Naturligt- vis hade de samma favorittavlor i National Gallery, tillbådo samma antika skulptur och samma kejserliga kinesiska porslinskruka, för att inte tala om den svart och vita per- siska fajansskålen i Kensington Museum.

Det blev ändlösa vandringar genom Lon- dons konstskatter, följda av lika ändlösa

diskussioner om livet och kärleken i någon park eller i något litet terem, där man fick vara i fred. De tyckte sig växa samman närmare dag från dag, deras inbördes öf- verensstämmelse syntes dem bottenlös, och ingendera märkte hur litet de i själva verket visste om varandra. Men de lekte och bekymrade sig om intet utom ögonblicket. Hugh hade sina fem eremitar i Kina fram- för sig med jakt på högvilt som den enda ljuspunkten. Samvaron med Ella var en förtjusande och oväntad rekreation, en nåd av himlen, men hon fick icke komma in i hans liv och ändra något af hans planer. Ella var fylld av ögonblicket, det föll henne aldrig in, att hon skulle ta Hugh på allvar, fastän hon nu måste vara hos honom för att vara nöjd och lycklig. Hon tänkte icke en sekund på vad hon lekte med.

De hade sett kronjuvelerna och Towerns rustkammare, och stodo nu i Beauchamp Towerns fängelsetrappa. Ett knippe ljus föll in genom gluggen i den skrovliga, sot- svärtade muren, som i en camera obscura, och alla föremål utanför tycktes klarare be- lysta än vanligt. Ella såg, utan att riktigt förnimma, borggården omgärdad av spin- delvävsgrå murar, där en avdelning av Tow- erns garnison utförde en enformig exercis. De röda uniformerna mot de grå stenmas- sorna voro dock av en underbar verkan, men hon märkte dem icke. Hon vände sitt

ansikte långsamt mot Hugh och sade lågt på svenska, som han ju inte kunde förstå:

— Kyss mig, Hugh!

Hugh hade hittills motstått denna fre- stelse. Hans rärliniga, strängt religiösa uppfostran hade ingivit honom en överdri- ven skräck för betydelsen av denna hand- ling. Han kunde ju icke binda någon flicka vid sig, och gent emot Ella ville han ingen- ting ha att ångra.

I samma ögonblick han kysste henne, ha- de han en förnimmelse av att hans låg- kyrkliga förfäder, från krigaren under Cromwell, till missionären, som stupade i boxarupproret, vände sig i sina gravar. Det gjorde de också, men för att dölja ett småleende. De skulle handlat som Hugh i samma belägenhet.

Ella och Hugh sutto tysta på bänken vid Themsens och det annalkande avskedets bit- terhet flöt droppvis in i deras ljusa stäm- ning. Ella gjorde sakta lös sin hand.

— Jag måste gå nu, sade hon, och det lät ovärligare och tvärare än hon menade. Jag har lovat miss Eaves...

— *Damn miss Eaves* avgjorde Hugh med eftertryck. Han tog det inte på allvar, att hon ville gå ifrån honom.

— Men Hugh, jag måste. Jag skall till London Pavillion.

— Till suffragetterna!

som efter många själsstrider beslutit sig för att söka vinna befrielse från ett förhållande, som verkar förnedrande och försämrande på henne, men alls ej önskar sára eller kränka, och då är ansökning en både bättre och enklare form än uttagande av stämning. Och ansökningsformen berövar ju ej domaren ett enda av de processmedel han behöver för ärendets behöriga prövning; analogien med boskillnad på ena partens begäran torde vara fullt tillräcklig för att bevisa, att inga praktiska svårigheter behöva uppstå vid handläggning genom ansökan jämväl av dessa mål.

Likaledes förefaller mig bestämmelsen om *medling* vara alldeles överflödigt. Det gör nästan ett litet löjligt intryck att läsa en paragraf, som börjar med att stipulera medling och giva regler för dess åstadkommande, och sedan slutar med att förklara, att om makarna undandraga sig medlingen, så gör det ändå ingenting. Beredningen kan vara alldeles övertygad om, att i det stora flertalet fall medling många, många gånger, innan upplösning av äktenskapet begäres, försökts av släkt och vänner, mycket lämpligare människor än präster och magistratspersoner.

De ändringar i andra lagar än G. B. som beredningen i samband med sitt förslag förordat ha till en del redan nämnts i förbindelse med därmed sammanhängande bestämmelser. Av de övriga är det, såvitt jag kan finna, endast en som kan ha något intresse för allmänheten, nämligen det nya stadgandet i Å. B. 19: 3, att efter återgång, separation eller skilsmässa den av föräldrarna, som har barnen i sin vård, också skall vara deras förmyndare; här har tidigare rått mycken osäkerhet i rättstillämpningen, och vi ha skäl att vara beredningen tacksamma för en uttrycklig regel härom.

I det hela är det med övervägande tacksamhet vi mottaga det föreliggande förslaget. Men det behandlar också den relativt lättaste delen av äktenskapslagstiftningen; det som återstår är det centrala och det grundläggande; det är där de principiella divergenserna göra sig gällande, och det är ingen lätt uppgift att därvidlag representera både den manliga och den kvinnliga kontrahenten. Den föreliggande delen gör intryck av icke endast god förmåga — den bör väl vara självklar hos lagberedningen — utan även av god vilja; måtte förslaget vara ett gott omen även för dess kommande arbete.

Hugh sprang upp från bänken, vit i ansiktet. Om Ella oförberett slagit honom i huvudet med suffragetternas klassiskt vordna vapen, hammaren, skulle han icke blivit mera ursinnigt utom sig. Han var mållös av förbittring. Detta var således den kvinna han i ett ögonblick av hänförelse varit färdig att sätta högre än alla andra. En suffragett, världens föraktligaste, mest förhatliga varelse.

— Jag hatar suffragetterna, var allt vad han fick fram.

Men Hugh, du vet ingenting om dem. Du har aldrig hört dem eller sett dem.

— Jag har sett dem.

— När?

— I slagsmål med polisen. Det plågade honom att bekänna det. Varför skulle Ella tvinga honom. Han kände det som en brännande skam, att kvinnor kunde bära sig åt så som dessa. Han skulle velat ge år av sitt liv för att ha sluppit se uppträdet, som nu stod för honom med varje detalj klar och tydlig, och han tyckte sig se Ella med utslaget hår och förvridet ansikte i vanmäktig ilska gå lös på en jättelik poliskonstapel. Han stod inte ut längre, han ville gå ifrån henne utan vidare.

Men hon ställde sig i vägen för honom. — Jag vill, att du skall försöka förstå, sade hon. Se på mig, Hugh.

Motvilligt lät han sig dragas ned på bän-

ENERGON

förordas av läkare såsom ett

kraftigt näringspreparat, verksamt styrkande vid allmän svaghet, blodbrist, sömnlöshet, rubbningar i nervsystemet och under rekonvalescens.

Tillverkas av A.-B. PHARMACIA, Stockholm.

Kontrollant: Professor Fil. Dr. K. A. Vesterberg.

Arbetet ute i landet

Alingsås F. K. P. R. hade den 29 november sitt ordinarie höstmöte. Innevarande års styrelse omvaldes och har följande sammansättning: fru Anna Kling ordf., fru Maggie Täcklind v. ordf., fröken Elisabet Petersson sekr., fröken Hammarstrand kassaförvaltare, och fröken Lina Larsson; suppleanter fröken Anna Norlander och fru Sandin. Till centralstyrelsemedlem omvaldes fröken Elisabet Petersson med fru Maggie Täcklind som suppleant. Till revisorer utsågos fru Elin Ericsson och doktorinnan Nystedt. Den 30 nov. höll fröken Ingrid Bergius offentligt föredrag i Enighetens lokal om "Kvinnans politiska rösträtt", och efteråt anordnades samkväm för föreningens medlemmar.

Arvika F. K. P. R. har haft sammanträde för val av funktionärer. Styrelsen fick följande sammansättning: ordf. fröken Olga Segerberg, vice ordf. fru Hildur Winblad, sekr. fröken Elsa Nordström, kassaförv. fru Anni Robsahm och övriga ledamöter fru Greta Rogstadius, fröken Anna Svensson och fru Anna Rennerfelt. Suppleanter fru Amanda Larsson och fröken Brita Crona. Revisorer blevo fröknarna B. Öberg och B. Gustafsson med fru H. Nilsson och fröken D. Lindeberg som suppleanter. Till ledamöter i centralstyrelsen valdes fröknarna O. Segerberg och E. Nordström.

Askersunds F. K. P. R. hade tisdagen den 25 november sitt ordinarie årsmöte. Till ordförande omvaldes fröken Nicoline Blidberg och till styrelsemedlemmar fru H. Myhrman, fru V. Löndborg, fröken J. Karlsson, fru J. Södersteen, fröken H. Ljungqvist. Fröken Vilma Eriksson invaldes i styrelsen efter fröken A. Arnander, som avflyttat från staden; suppleanter blevo de förutvarande: fru H. Vallerius och doktorinnan H. Andersson. Till centralstyrelsemedlem utsågs föreningen fröken Vilma Eriksson med doktorinnan Hulda Andersson som suppleant.

ken, hörde henne tala som i en dröm och tvingade sig att se in i hennes ivriga, upprörda ansikte, ett nytt ansikte, som skrämde och lockade honom.

— Minns du i lördags, då vi gick över gräset i Kensington Gardens och hela världen var som en enda ljuvlighet? sade Ella. Jag skall säga dig nu, vad jag inte tänkt berätta, att jag då var så fylld av min känsla för dig, att det blev som en extas. Jag trodde min själ skulle sprängas, om jag inte fick något uttryck för denna känsla, jag tyckte att den skulle döda mig. Den måste uppgå i någonting större och mäktigare, någonting utom mig, som bar mig och räddade mig från mig själv. Du går i kyrkan, du Hugh, du vet vad det vill säga att upptagas i en menighet, men det visste inte jag förut. Det är som att bära en låga, den längtar till elden, sitt element. Jag vet knappt hur jag kom att gå till suffragetternas möte i Albert Hall just den kvällen. Om det inte varit min känsla för dig, hade jag nog aldrig kommit dit. Mrs Pankhurst var där, blek och skugglik efter hungerstrejken i fängelset, och miss Annie Kenney var så medtagen, att hon kunde endast viska. Hela församlingen, 10,000 människor, reste sig och hyllade dem med ljudlös tystnad. Nej, du kan inte förstå, vad detta var. Tårarna strömmade ur ögonen på mig. Vad var min

Avesta-Krylbo F. K. P. R. hade sitt ordinarie höstmöte den 24 nov. varvid följande styrelse valdes: ordf. fru Erika Falkman, efter fru Karin Gelhaar, som avsåg sig återval, v. ordf. fru Ringa Wallenström, sekr. fröken Hanna Forsell, v. sekr. fröken Hildegard Örtendahl, kassaförv. fröken Gertrud Forsberg. Vidare invaldes fru Anna Skoglund, fröken Lotten Eklund; suppleanter fru Gerda Järnberg och fru Elin Andersson; revisorer fruarna Hilma Lundqvist och Lydia Andersson; centralstyrelsemedlem fru Erika Falkman med fröken Hanna Forsell som suppleant. Ombud till länsförbundet: fröken Hanna Forsell, fru Ringa Wallenström, fru Anna Skoglund; suppleanter: fröken Lotten Eklund, fru Hilma Lundqvist och fru Annie Blom. Föreningen beslöt att anordna en försakelsedag i och för namninsamlingen. Mötet avslutades med ett trevligt samkväm

Borlänge-St. Tuna F. K. P. R. hade den 3 december sitt andra höstsammanträde. Vid förrättat styrelseval återvaldes fru Maria Vidigsson till ordförande. Övriga styrelsemedlemmar blevo: fru Elsa Holmgren, fröken Tyra Liljekvist, fröken Lisa Flodman, doktorinnan Freja Fredrikson, fru Elsa Lindbom och fröken Signe Fridholm. Till suppleanter valdes fröken Matilda Sterner och fröken Ida Larson. Till centralstyrelsemedlem valdes fröken Signe Fridholm med fru Maria Vidigsson som suppleant. Till revisorer utsågos fröken Nanny Lejdström och fru Helfrid Larson, med fröken Agnes Hallberg och fröken Sigrid Askengren som suppleanter. Efter förhandlingarnas slut vidtog samkväm med uppläsning av "Madame Anti".

Eksjö F. K. P. R. hade den 26 nov. ordinarie höstmöte, varvid den gamla styrelsen omvaldes, och består densamma av doktorinnan Scharp ordf., fru H. Hellberg v. ordf., fröken M. Löfroth sekr., fröken E. Witt v. sekr., och fröken A. Ohlin kassör. Till centralstyrelsemedlem och suppleant

gått fram, men förbittrad, på något sätt kränkt i sina rättigheter också. Det otroligaste och mest oberäknliga hade drabbat honom från Ella, som han trodde sig känna som sig själv, och hans begrepp om ordning och reda i den verklighet han vant sig att handskas med, voro kastade över ända.

— Masshysteri, massmitta, stötte Hugh fram. Så länge Ella talat om sin känsla för honom, hade han varit helt med, men han lyssnade endast förströdd till vad hon sedan hade att berätta.

— Då kan du också ge samma namn åt korstågen och andra stora rörelser, som satt märken i tiden, sade hon lugnt. När tusentals människor på en gång blevo utom sig och ropade: Gud vill det!

— Å tyst, du sårar min religiösa känsla. De tego båda och hämtade andan efter striden.

— Om jag hade makt över dig, sade Hugh, och hans gossansikte lades i djupa veck, skulle jag förbjuda dig att gå nu.

Det var att träffa Ella på hennes ömma punkt. Hon hade icke fullt gjort klart för sig än i hur hög grad hon begärde frihet för sin person att söka sin egen väg.

Hon reste sig, kylig och främmande.

— Jag skulle tacka Gud, om jag trodde på honom, sade hon med en överdriven värdighet, som verkade barnslig, att jag aldrig gav dig någon rättighet över mig.

Hugh såg henne gå. Han var egentligen bottenlöst förvånad över den storm som

omvaldes fröken Löfroth och doktorinnan Scharp. Vid mötet förekom ett utförligt anförande i prostitutionsfrågan, varefter samma resolution antogs som antagits vid det stora kvinnomötet i Stockholm den 19 april i år.

Grängesbergs F. K. P. R. har haft sitt årsmöte i förening med samkväm. Av årsberättelsen framgick bl. a. att föreningen växt betydligt under det gångna året, från 22 medlemmar till 54. I själva Grängesberg har namninsamlingen gått både fort och bra, tack vare de många som ägnat tid och krafter däråt. Förutom föreningens egna medlemmar har en del av Koop. kvinnogilletts och Socialdemokratiska kvinnoklubbens medlemmar deltagit i det krävande arbetet. Resultatet kan också betecknas som mycket gott, ty kvinnorna ha visat sig i stor utsträckning veta, vad frågan gällde, och hos många ha säkert själva namninsamlingsarbetet verkat som en väckelse.

Göteborgs F. K. P. R. hade den 25 nov. anordnat ett möte i Gamla högskolans aula. Sedan ordf. hälsat de närvarande välkomna, höll fru Gerda Hellberg från Karlstad ett med livligaste intresse åhört föredrag. Där efter följde ett trevligt samkväm med sång och musik, och fru Carlbergs dialog "Samma don", vilken spelades utmärkt och väckte allmän förtjusning. Den 29 nov. hade föreningen sitt årsmöte under fru Frigga Carlbergs ordförandeskap. Sedan protokollet från föregående årsmöte upplästs, företogs en del val. Till styrelse återvaldes fruarna Carlberg, Fagerskog och Wigardh, fröknarna Hamberg, Olsson, Svensson, Trädgårdh och Öijer, samt nyvaldes fröken Leontine Sterner efter fru Anna Holm, som avflyttat från orten. Till centralstyrelsemedlem valdes fru Frigga Carlberg med fröken Hildur Öijer till suppleant. Till revisorer för innevarande års räkenskaper utsågos fröknarna Augusta Bagge och Martina Levisson samt till suppleant fröken Agda Andersson.

Hallsbergs F. K. P. R. hade sitt årsmöte tisdagen den 2 dec. under fru Selma Liljekvists ordförandeskap. Sedan protokoll från föregående möten upplästs redogjordes för namninsamlingen, som visat ett gott resultat. Till ny styrelse för år 1914 valdes: ordf. fru Selma Liljekvist; vice ordf. fru Karin Gustavsson; sekr. fru Frida Edström, vice sekr., fru Jenny Persson, kassaförv. fru Josefine Molander, vice kassaförv. fru Lovisa Hallin. Suppleanter blevo fru Mathilda Lundell och fru Hanna Engström. Till centralstyrelsemedlem utsågs fru Karin Gustavsson med fru Maria Björckström till suppleant.

Halmstads F. K. P. R. hade den 28 nov. ordinarie sammanträde. Till Centralstyrelsemedlem omvaldes ordf. fröken Anna Ljungberg och suppleant blev fröken Elin de Maré. Efter föreningsärendena lämnades en redogörelse för Budapestkongressen. Flera nya medlemmar antecknades.

Haparanda F. K. P. R. anordnade den 25 nov. ett angenämt samkväm å goodtemp-

— Idiot, sade hon till sig själv, och satt plötsligt upprätt i vagnen. Varför sa jag honom inte, att suffragetterna kämpa för detsamma som han själv sätter högst, för sedlig renhet? Varför talade jag inte ett ord om deras kampanj mot den vita slavhandeln? Det skulle Hugh förstått, han som vill att alla tvivelaktiga element skola exporteras till kolonierna och börja ett nytt liv där.

Hon var färdig att be chauffören vända bilen, men stoltheten segrade.

— Så mycket värre för honom, tänkte hon, så mycket värre för honom, som inte får vara med i striden.

laresalen, vilket var besökt av över 60 personer. Ordf., fröken M. Grape, hälsade gästerna välkomna och därpå följde omväxlande sång, musik och uppläsning.

Hässleholms F. K. P. R. sammanträdde den 20 nov. och styrelsevalet utföll sålunda: ordf. fröken Anna Jönsson, vice ordf. fru Riken Johnsson, sek. fröken Olinda Hallengren, kassör fru Anna Ahlberg, vice sek. fröken Ida Bondesson. Till revisorer valdes fruarna Olga Hallidén och Alma Doré samt till revisorsuppleanter fru Ida Bengtsson och fröken Anna Lagström. Till centralstyrelseledamöter utsågs fröken Anna Jönsson med fru Riken Johnsson till suppleant.

Katrineholms F. K. P. R. anordnade den 30 nov. ett möte i gymnastiksalen med fröken Anna Åbergsson från Stockholm som talarinna. Sedan föreningens ordf., fröken Helga Jeppson hälsat de talrika deltagarna välkomna, talade fröken Åbergsson om "Ålderdoms- och invaliditetspensioneringen". Efter föredraget samlades medlemmarna till ett enskildt samkväm å kafé Framtiden.

Kiruna F. K. P. R. höll den 30 nov. sitt ord. höstsammanträde. Styrelsen omvaldes och till centralstyrelsemedlem utsågs föreningens ordförande, fröken Ester Holm. Efter förrättat val av övriga funktionärer återgavs i korta drag kommittéföreläggelsen till lag om äktenskaps ingående och upplösning. Föreningen beslöt att till vederbörande hemställa om anordnandet av samhällskurser. Fru Ann Margret Holmgrens allegori, Röststrättfågeln, upplästes. Med glad tillfredsställelse åhördes det erkännande, som däri gavs åt "högsta Nordens kvinnor" för deras nit vid namninsamlingen.

Klippans F. K. P. R. höll den 28 november sitt ordinarie höstsammanträde, varvid val av styrelse för 1914 ägde rum. Hela styrelsen för 1913 återvaldes: ordf. fröken Hilma Ramberg, v. ordf. fröken Augusta Charlier, sekreterare fröken Johanna Hagerman, vice sekreterare fröken Hilda Carlsson, kassaförvaltare fröken Anna Samuelsson, övriga medlemmar: fröken Isa Brodin, fröken Marie-Louise Borgström, fru Mathilda Åkeson, fru Mathilda Ohlsson. Revisorer fru Forsberg, fröken Oktavia Nilsson. Suppleant fröken Emma Johanson. Till centralstyrelsemedlem valdes fröken Hilma Ramberg och till suppleant fröken Augusta Charlier. Mötet var talrikt besökt och flera nya medlemmar inskrevos. Man konstaterade att namninsamlingen i Klippan gått bra och bedrivs den fortfarande i trakten däromkring.

Kristianstads F. K. P. R. höll sitt årsmöte tisdagen den 25 nov., varvid styrelse och revisorer omvaldes, utom en revisor, som undanbett sig återval. Styrelsen utgöres av: fröken Anna Möller, ordf.; fru Anna Liljekrantz, v. ordf.; fröken Anna Jönsson, sek.; fröken Johanna Persson, kassaförvaltare; fru Cecilia Backman, fröken Elisabet Nilsson och fru Gertrud Rodhe — samt suppleanter fru Dagmar Andersson och fröken Agnes Ripa. Centralstyrelseledamöt är fröken Elisabet Nilsson; suppleant fröken Anna Hasselgren. Revisorer: fru Matilda Ellberg och fröken Ellen Larsson (nyvald) samt suppleant fröken Polly Björkman. Efter valet hölls samkväm, varvid fru Rodhe redogjorde för en fransk mönsteranstalt för spädbarnsvård, och "Röststrättfågeln" upplästes af fröken Möller. Musik utfyllde programmet. Mötet var talrikt besökt och stämningen den bästa.

Kristinehamns F. K. P. R. höll den 25 november sitt ordinarie sammanträde. Till styrelse för nästkommande år valdes: fröken Sophie Broström ordf. och centralstyrelsemedlem, fröken Hanna Unger v. ordf. och centralstyrelsesuppleant, fröken Lisa Anderson sek. (nyvald), fröken Kerstin Carlsson v. sek. och fröken Elsa Lalin kassaförvaltare (nyvald). Till revisorer utsågs fruarna Mina Larson och Maria Hasselberg.

Landskrona F. K. P. R. valde vid sitt halvårssammanträde till styrelse: fru A. Sjöberg ordf. och till övriga ledamöter fruarna B. Francke-Åkeson, A. Ewerlöf, I. Thureson, H. Frisk, I. Östberg samt fröken A. Lindquist. Till suppleanter valdes fröken E. Hauge och fru Fr. Svensson. Revisorer, fröknarna A. Malmgren och A. Lauffer, återvaldes. Efter förhandlingarnas slut höll fröken Hauge ett intressant föredrag om "Kooperationens uppkomst och utveckling" samt dess stora betydelse för kvinnorna.

Motala F. K. P. R. utsåg vid sitt ordinarie höstsammanträde fru Margit Holm-

gren-Ekman till ordf. i styrelsen, fru Signe Thörnquist till v. ordf., fröken Elli Wijkmark sek., fröken Olga Johansson v. sek. och fröken Elin Wallén till kassaförvaltare. Till centralstyrelsemedlem omvaldes fru Margit Holmgren-Ekman och till suppleant nyvaldes fröken Elli Wijkmark.

Nässjö F. K. P. R. hade den 26 nov. sitt sedvanliga höstsammanträde. Till styrelsens ordf. för nästa år valdes fru Ida Thidell, v. ordf. fru Alma Östberg, sek. fröken Ragnhild Thidell, v. sek. fröken Maja Vikstedt och kassör fru Hanna Rylander. Övriga styrelseledamöter blevo fru Gerda Karlström och fröken Sofia Jonsson. Till suppleanter utsågs fru Alma Rylander och fru Olga Mårtensson. Revisorer: fru Eva Haglund och fröken Hilda Nilsson. Efter mötet intogs gemensam supé.

Oskarshamns F. K. P. R. hade den 26 nov. sammanträde för att besluta om föreningens ställning till det stundande stadsfullmäktigeval. Ett särdeles angenämt samkväm hölls efter mötet.

Sala F. K. P. R. hade ordinarie sammanträde den 4 nov., varvid företogs val av styrelse. Till styrelsemedlemmar omvaldes fruarna M. Fromell och C. Lundgren samt fröken Ewerlöf, och nyvaldes fröken E. Sjöström. De avgående revisorer, fröknarna Wall och Kvaznström, omvaldes, liksom suppleanterna, fru Bergenstråhle och fröken Philipson. Även styrelsesuppleanterna, fruarna Malmström och Persson, återvaldes. Till centralstyrelsemedlem utsågs ordföranden, fröken Mogren, och till suppleant doktorinnan Arpi.

Skara F. K. P. R. hade den 27 nov. ett mycket angenämt samkväm å Centralhotellet. Behållningen anslags till försakelsefonden. Fru Jenny Velander omvaldes enhälligt till centralstyrelsemedlem och fröken Maria Cavallin till hennes suppleant. Av ett par damer upplästes Frigga Carlbergs dialog "Samma don". Vidare lästes "Kvinnokönets naturliga höghet" av Thorild samt ett kapitel ur "Helga Wisbeck".

Sundsvalls F. K. P. R. hade den 27 nov. sammanträde å stadsfullmäktigesalen. Till centralstyrelsemedlem valdes fröken Elin Wahlquist med fru Maja Gerdin som suppleant. Härefter vidtog en diskussion om "Hushållens betydelse" med fröken Elin Wahlquist som inledarinna. Föredrag ha under oktober och november hållits av fru Frigga Carlberg och d:r Malin Westerhallberg.

Söderhamns F. K. P. R. hade den 28 nov. sammanträde, varvid styrelseval företogs. Styrelsen fick följande sammansättning: Ordf. fru Elin Pohlmann, samt fruarna Hermanna Dahlqvist, Klara Gille, Augusta Wallin och fröken Elin Österlund till övriga ledamöter. Revisorer, fröken Augusta Österlund och fru Hulda Carlgren samt deras suppleanter fröken A. Norrbom och H. Trapp, omvaldes.

Gävleborgs länsförbund av F. K. P. R. kommer att hålla sitt årsmöte i Söderhamn i vinter.

Söderköpings F. K. P. R. höll den 26 nov. ordinarie sammanträde, varvid styrelseval förrättades. Till medlemmar i styrelsen valdes fru Malla Grönlund, ordf., fru Märta Hellström, fru Agnes Karlsson samt fröknarna Bea Valgren och Virginia Qviberg. Suppleanter blevo: fröken Agnes Herbert och fröken Sigrid Viking. Till revisorer utsågs fröken Lisa Svensson och fröken Elvira Lindström med fru Alma Sandberg och fru Edit Arvidsson som suppleanter. Till centralstyrelsemedlem valdes fru Malla Grönlund med fru Märta Hellström som suppleant. Som föreningens ordf., fröken Annie Nyström, på grund av sjukdom undanbett sig återval, uttalade v. ordf. å föreningens vägnar ett varmt tack för det stora intresse, som fröken Nyström alltid visat föreningen, och det arbete hon under de gångna åren nedlagt inom densamma.

På F. K. P. R.'s föranstaltande höll doktor Malin Westerhallberg föredrag om "Reglementeringen" den 9 nov., varvid de närvarande kvinnorna i en resolution uttalade sin protest mot reglementeringssystemet.

Tranås F. K. P. R. höll den 3 nov. sitt årsmöte. Års- och revisionsberättelserna föredrogos, varefter styrelsen beviljades an-

svarsfrihet. Till ordf. valdes fru Elisabeth Andersson, v. ordf. fil. mag. Ebba Vickman, sek. fru Josefine Lundblad, kassaförvaltare fröken Gerda Skarin samt fruarna Lilly Kalén, Elisabeth Sandberg och Edla Mebius. Till revisorer valdes fru Emy Sandberg och fröken Else Scheutz. Till centralstyrelsemedlem utsågs fru Elisabeth Andersson med fil. mag. Ebba Vickman som suppleant. Länsförbundets sekreterare, fröken Aulin, höll föredrag över ämnet: "Våra förpliktelser som röststrättkrävande kvinnor." Det utmärkte föredraget väckte stort intresse och blev föremål för en stunds livlig diskussion. Föreningen beslöt att tillsätta en kommitté på tre personer, vilka få i uppdrag att söka väcka intresse för, och åstadkomma ekonomiskt understöd åt förslaget att uppföra ett "kvinnornas hus" på Baltiska utställningen. Sammanträdet, som var talrikt besökt, avslutades med ett animerat samkväm och en enkel tesupé.

Ulricehamns F. K. P. R. sammanträdde den 21 november med fröken Hedvig Siedberg som ordf. Efter mötets slut vidtog ett enkelt samkväm, då "Madame Antis" monolog upplästes.

Umeå F. K. P. R. anordnade den 1 dec. soaré å Allm. läroverket. Första delen av programmet upptog sång och musik, varefter fröken Grönfeldt höll ett med livligt intresse åhört föredrag om Baltiska utställningen. Som avslutning på den angenäma aftonen uppfördes "Samma don", spelad af fröknarna Westberg och I. Öqvist.

Uppsala F. K. P. R. hade den 28 nov. ett ganska talrikt besökt sammanträde å Slottskällan, varvid med. kand. Elin Odencrans lämnade en intressant redogörelse för kongressen i Budapest.

Varberg F. K. P. R. hade den 24 nov. sammanträde, varvid till medlem av centralstyrelsen valdes fru Elin Linder med fröken Olivia Andersson till suppleant. Vid samma tillfälle uppfördes Frigga Carlbergs "Samma don", som vann livligt bifall.

Visby F. K. P. R. hade den 27 nov. ett talrikt besökt sammanträde å flickskolan. Styrelseval utföll så, att till ordf. omvaldes fru Sigrid Herlitz samt till övriga styrelsemedlemmar fru Clara Bolin, fru Majken Klintberg, fru Anna Sjögren, fröken Hermanna Arweson samt fru Fanny Lundberg och fru Alma Smitterberg, de två sistnämnda nyvalda. Till centralstyrelsemedlem utsågs fröken Vilna Christiansson med fru Sigrid Herlitz som suppleant. Till revisorer omvaldes fru Karin Lindström och nyvaldes fru Gerda Tigerhielm med fröknarna Nanny Åkerman och Louise Westberg som suppleanter. Under aftonens lopp höll fröken Clara Broander ett intressant föredrag om sin under sistlidna sommar företagna resa i Italien.

Västerås F. K. P. R. hade onsdagen den 26 november årsmöte, varvid föreningen lyckats få fru Ella Billing som aftonens talarinna. Sedan ordföranden hälsat de närvarande välkomna och protokoll från föregående möte uppläst och justerats, företogs val av styrelse. Samtliga styrelsemedlemmar omvaldes med undantag av fröken H. Pihlgren, som på grund av bristande tid undanbett sig återval. I hennes ställe valdes fröken Anna von Essen. Styrelsens medlemmar äro: fru Nina Andersson, ordf.; fröken Anna Löfgren, v. ordf.; fru Helga Silverstolpe, sek.; fröken Emelie Bergström, kassör; fru Ida Johansson, fru Ruth Randall-Edström, fru S. Asp, fröken E. Kolmodin och fröken Anna von Essen. Till revisorer omvaldes doktorinnan Björkman och fröken Anna Stenström med fröknarna S. Hammarskiöld och F. Eneqvist som suppleanter. Till centralstyrelsemedlem omvaldes fru Nina Andersson med fru Ruth Randall-Edström som suppleant. Sedan övriga föreningsangelägenheter diskuterats, överlämnades ordet till fru Ella Billing, som i ett formfulländat och med stor uppmärksamhet åhört föredrag talade om "Kvinnorösträtten ur rättvisans och statsnyttans synpunkter". Det varmhjärtade föredraget mottogs med starka applåder. Mötet avslutades med att fröken Anna Löfgren berättade sagan om "Röststrättfågeln".

Växjö F. K. P. R. höll ordinarie sammanträde onsdagen den 26 nov., varvid styrelseval förrättades. Detta utföll sålunda: ordf. d:r Gulli Petri, v. ordf. fröken Åkersten, och till övriga ledamöter gymnastikdirek-

Rosika Schwimmer i Stockholm.

Det var på ett sällsamt nöje Stockholms F. K. P. R. den 4 december bjöd, såväl sina egna medlemmar som den intresserade allmänheten. Föreningen hade nämligen till ett i Victoriasalen utlyst möte lyckats förvärva en av röststrättssalliansens mest omtyckta talarinnor, den i vida kretsar kända och uppskattade Rosika Schwimmer. Med sitt av klokhet och intelligens strålande ansikte och sitt livliga väsen verkar hon kanske mer för röststrätten än timplånga anföranden. Ätminstone hade nog vi nordbor en känsla av att detta var just vad vi behövde för att ryckas upp och entusiasmeras, när grävdret ibland lägger sin förlamande tyngd över sinnena. Hon kom som en frisk fläkt från ett soligare land, Rosika Schwimmer, och vi äro tacksamma för det ljus och den värme hon spred omkring sig. Det är icke lätt att i ett torrt referat ge någon framställning av Rosika Schwimmers anförande. Hon hör till det slag av talarinnor som man måste se, ty hennes livliga väsen, den humoristiska glimten i ögonen och de uttrycksfulla gesterna bilda tillsammans med de välformade orden och det logiska sammanhanget ett helt, utan vilket man endast får en oklar föreställning om hennes föredrag.

Rosika Schwimmer talade över ämnet "Varför behöva kvinnorna röststrätt?" Ja, det visste vi ju redan alla, men hon förstod att gjuta nytt vin i de gamla läglarna och intresset slappades icke ett ögonblick under den timme hon kåserade om röststrätten och framlade sina skäl varför kvinnor från skilda läger böra eftersträva deusamma. De som studera vid universitetet, emedan det är kvinnorörelsen som förmått läroanstaltarna att öppna sina portar för de vetgiriga, och de gifta kvinnorna, emedan de först med röststrättens uppnående kunna bestämma över sig själva och sina barn. De som icke voro självförsörjande, utan tänkte på gifterna, borde besinna, att de bästa och ädlaste bland männen voro kvinnorösträttens anhängare.

Rosika Schwimmer inflikade även belysande exempel och humoristiska anekdoter i sitt föredrag och slutade med en kraftig anmaning till de närvarande att icke välla ansvaret på andra, utan i dessa namninsamlingens dagar minnas att ansvaret för det hela vilar på den enskilde.

Innan Rosika Schwimmer besteg estraden, talade redaktör Hellberg om "den manliga röststrättspetitionen 1898-1899" och gav i en orienterande och belysande skildring huvuddragen av det allmänna röststrättsbegreppets utveckling. Talaren erinrade om att målet för allmän röststrätt icke kunnat ernås genom riksdagen, utan genom en stor folkrörelse, och det krävdes att först vad saknaden av röststrätten betydde. År 1897 framfördes tanken på en röststrättspetition och ett omfattande arbete utfördes av rörelsens organisorer, med nuvarande statsrådet David Bergström i spetsen. Petitionens slutfiffra utgjordes av 363,000 namn, varav 62,000 voro tecknade av kvinnor, och redaktör Hellberg slutade sitt intressanta anförande med att erinra om vad Selma Lagerlöf svarat på frågan: "Hur jag blev röststrättskvinna?" "Om det är sant att röststrätten skall medföra så mycket gott för männen, varför tänka de inte på att bedja därom för vår räddning? Behöva inte vi också frihet och makt? Skulle inte vi också erfara tacksamhet och stolthet om fosterlandet vill erkänna att det behövde oss?"

Såväl redaktör Hellbergs som Rosika Schwimmers föredrag hälsades med stormande applåder. Efter mötet var samkväm ordnat å Rosenbad.

Den 8 dec. talade Rosika Schwimmer i Göteborg över ämnet: "Sann kvinnlighet".
G. H. E.

tören fröken Anna Hjelmqvist, d:r Ulla Ericsson och fru Zetterqvist. Revisorer blevo fröknarna Andersson och von Friesen. Till centralstyrelsemedlem utsågs d:r Gulli Petri. Därefter höll fröken Hjelmqvist ett mycket uppmärksammat föredrag om "Röststrättssällskapet i olika länder". Efter förhandlingarna följde tesupé med samkväm.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hofleverantör

Riktst. 429 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 5048

Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Pröva t. landsorten sändas gratis o. franco.

Rättegångar

Bevakning av mål i Överrätter och Ambetsverk, Aktenskaps-, Arvs- och Testamentsrätt, Skilsmässor, Skogs- och Jordavtister, Beskattningsfrågor m. m. billigt.

Juridiska Ombuds- & Advokatbyrån
Gamla Kungsholmsbrogatan 38, Stockholm.
Tel. Brunkeberg. 29 41.

Österns uppvaknande.

Av Ellen Wester.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

I Kina har kvinnorörelsen letts av mera entusiasm, mera offernödvändighet och offervilja, det finns tydligen där större motsättningar mellan gammal slöhet och ung hänförelse än i Japan, det sunna förnufts moderniserade Österland, och hur det är, går sympatien varm till dem, som lida och strida, medan det sunna förnufts yttringar lättare få ett förnuftigt, men kanske litet kyligare erkännande.

För ungefär femton år sedan bildades i Tokio det hemliga sällskapet Tung-Ming-Hui, med mål att kullkasta mandehuvudet, och kvinnor inbjödos till aktiva medlemmar i detta sällskap, som hade kvinnornas jämlikhet med männen, icke allenast på sitt tillfälliga program, utan i landets konstitution sedan de vunnit sitt mål.

Bland de kinesiska studenterna i Japans huvudstad bildades och vidgades Tung-Ming-Hui, och det ser ut, som om Tokio rätt länge var den punkt, från vilken revolutionsrörelsen organiserades. Ty man måste komma ihåg, att all dylik verksamhet nödvändigtvis måste vara ytterst hemlig. Mandchusvärden sutto löst i skidan, och tillvaron av Tung-Ming-Hui blev snart känd och dess medlemmar misstänkta.

Men de faror, som hotade, avskräckte lika litet kvinnorna som männen, och de förra undandrog sig intet arbete på grund av sitt kön. Kvinnor voro med om att smugla vapen och ammunition från Japan till Kina; det var ofta kvinnor, som trots sina vanföra, hopkrympa fötter, det kinesiska kvinnomodets s. k. "gyllene liljor", såsom kirurer framförde budskap, vilka voro för farliga att anförtros åt post eller telegraf. Och bland de martyrer för saken, som togos och ledo döden av Mandchus hemliga polis, funnos kvinnor, liksom det fanns kvinnor, som överlämnade hela sin förmögenhet till Tung-Ming-Huis krigskassa.

Och då revolutionen måste genomföras förr än man trott, emedan ett större, hemligt vapenförråd upptäcktes, och ungdomen, varav många befunno sig ute i världen, kallades till vapen för att strida för sin frihet och kanske låta sina liv, ville kvinnorna vara med. Mot föräldrar och anhöriga, och visserligen icke uppmuntrade av ledarna, satte de sin vilja igenom och kämpade i ledet. Mrs Chapman Catt fick ej reda på antalet av amazonerna, ingen tycktes ens veta hur många manliga soldater det fanns, men vad kvinnorna beträffar, tycks det ej ha varit mindre än två och ej mera än fyra tusen sådana. (För dem, som vilja läsa den utförliga beskrivningen om kvinnornas försvarslust, hänvisas till Woman's Journal för den 16 november 1912.)

I allmänhet tillhörde dessa kvinnor "Våga att Dö-klubbarna", som ersatt de förra "Självordsklubbarna" med deras oändligt rörande motiv till självmord. Unga flickor, som icke fingo välja sina män själva, och icke kunde förmå sin far att avstå från för dem uppjorda giftermålsplaner, hade en enda liten företrädesrättighet, varav de begagnade sig. Efter giftermålets ingående fick den unga hustrun under tre dagar vända tillbaka till sitt fädernehem, och under denna frist proteste-

DAMER!!!

BESÖK

NORDENSON & LEJDSTRÖMS DAMSKRÄDDERI, Holländaregat. 11

Säsongens nyheter nu inkomna i Dräkter, Kappor och Ulstrar.

OBS! Första klass tillskärare nu engagerad, varför vi kunna uppfylla allas anspråk.

OBS! Humana priser. OBS! Även på avbetalning om så önskas.

Till skydd för tjuvar

finnes en praktisk anordning till tamburdörren, som upfunnits av W. R. Edling. Pris 3 kronor.

Särskilt invecklade skriv- och räknemaskiner repareras omsorgsfullt.

A. T. 251 85 • RÖRSTRANDSGATAN 34 • Stockholm.

rade hon på det enda effektiva sätt hon kunde. Hon tog sitt eget liv, och man kan efter detta förstå, att "Våga att Dö" icke var en fras utan en verklighet, med vilken de kinesiska unga kvinnorna räknat.

Efter det första upprorets framgångsrika avslutande bibehölls de lagstiftande församlingarna i varje provins, ehuru med förändrat valsätt. En enda, provinsen Kwantung med huvudstaden Canton, där såväl "Själv-mords" som "Våga att Dö-klubbarna" bildats, anslöt sig till kvinnorna, men ingen annan provins ihågkom kvinnorna, och förhållandet har ej heller återupprepats i Kwantung.

Sedermera avhölls ett tillfälligt riksmöte i Nanking, och detta erkände sig i princip vara för rösträtt för kvinnor, ehuru tiden därför ännu ej var mogen. Och när kvinnorna protesterade, lugnade dem d:r Sun-Yat-Sen med bestämda löften, som de trodde. Men förmodligen ha kvinnorna tagit hans "försonliga och sympatiska yttranden" för bestämda löften, ty dessa ha ej blivit infriade, och även efter det andra upprorets avslutande äro kvinnorna tillsvi-dade utan de medborgerliga rättigheter, för vilkas vinnande de "Vågat att Dö".

Men en evolution kan lika litet dö och försvinna i Kina som annorstädes, och Mrs Chapman Catt säger, att hon haft "många optimistiska visioner av sitt köns befriande från världsomfattande traditionella fjättrar", men att hon i sina vildaste drömmar aldrig tänkt sig en mottagning av organiserade rösträttskvinnor i Peking för representanter för den Internationella kvinnorösträttsalliansen. Och detta har hon dock varit med om, och talat för mera än ett tusen uppmärksamma och förstående kinesiska män och kvinnor.

Hälsa genom sunt förnuft

heter en till oss insänd bok av Jack Lindblad i vilken författarinnan framhåller betydelsen av ett mera naturligt levnads-sätt och som ett medel för dess förverkligande nämner hon bland annat kvinnorösträtten. Till stöd för dessa åsikter anför hon Australien som ett belysande exempel. Med kvinnornas medborgarrätt började nämligen barnadödligheten att minska, beroende på de reformer, som kvinnorna genomfört på lagstiftningens område och vilka reducerat dödlighetsprocenten så, att år 1911 Australien och Nya Zeeland visade den lägsta dödlighetsprocent bland barn i hela världen.

Vackra julkort, föreställande en Lucia med kaffebricka och namninsamlingslista, kunna till ett pris av 60 öre pr dussin rekvireras från Malmö F. K. P. R:s sekreterare, fröken B. Kropp, Vestergatan 4 b., Malmö.

F. K. P. R. i Örebro 10 år.

Örebro F. K. P. R. firade den 27 nov. sitt 10-årsjubileum med en anslående fest å Stora hotellet. Programmet inleddes med ett känsligt utfört pianosolo av fröken Borell och sedan hr Folke Olsson under livligt bifall föredragit Stenhammars "Sverige", jämte ett annat sångnummer, lämnade fru Perselli en intressant och entusiastisk skildring av föreningens verksamhet.

Fru Ann Margret Holmgren var den, som genom ett föredrag å Karolinska skolan först väckte intresse för saken i Örebro. En förening bildades och grevinnan Elin Lewenhaupt, Gunnar Wennerbergs dotter, blev dess första ordf. Sedan dess har föreningen under årens lopp arbetat på mångahanda sätt. Föredrag ha anordnats i skilda ämnen av framstående talarinnor, ett bibliotek har inrättats och ett 90-tal föreningsmöten ha hållits. En av de viktigaste tilldragelserna i föreningens historia var den, då Centralstyrelsemötet 1909 hölls i Örebro. Till sist framhöll talarinnan att kvinnorna i Örebro äro betydligt mera vakna än förr, vilket bl. annat framgår av deras ökade intresse vid de kommunala valen. Vidare erinrades om kvinnorösträttsens behandling i riksdagen samt namninsamlingen.

Kraftiga applåder följde på det väl framförda föredraget.

Fru Lindwall deklamerade därefter en av Lina Gren-Nilsson författad prolog, ett par sångnummer utfördes och sedan spelades en av Frigga Carlberg från engelskan översatt pjäs: "Hur kvinnorna fingo politisk rösträtt."

Fru Perselli uppläste under aftonens lopp en massa lyckönskningstelegram och den angenäma festen avslutades med gemensam supé.

Julboden. Hallå!

Även i år öppnas i Stockholm en väl-försedd rösträttsbod, där alla rösträtts-vänner böra mötas vid en kopp kaffe, te eller choklad, och göra sina uppköp av vackra julgransseffekter, godsaker, kakor, tomtar, rösträttservetter, julklappspaket och mycket annat.

Uppmana Edra bekanta att titta in i boden och försumma inte själv att gå dit!

Boden, som är belägen i Hantverkargatan 14, öppnas måndagen den 15 dec. kl. 12 och varar högst fem dagar.

Miniatyrbordsvimpeln

av vitt siden med rösträttsmärket i gult tryck — Göteborgsföreningens senaste nyhet — blir inom kort tillgänglig. Då den blir en mycket lämplig julklapp, kommer den helt säkert att "hissas" av varje rösträttskvinna. Priset är 50 öre och rekvisitioner ställas till fröken Hil-dur Öijer, Göteborg 1.

HEMBRYGGERIET, STOCKHOLM

Lagradt *Dricka*

Swag-Dricka

Heleneborgsg. 15. A. T. 31 64

Rekommenderas som en erkänd god och när-rande måltids- och läskedryck.
Finnes på buteljer samt svagdricka på fat.

GÖTEBORGS CENTRAL-ANTIKVARIAT

utsänder i dagarna sin 4:de katalog över skönlitteratur, upptagande en del sällsynta och utsälda böcker såväl som nya uppskurna böcker till nedsett pris. Sändes gratis på begäran. Tel. 17 94.

OLGA JUNGBECK
Boljes Bazar 2, Göteborg. (Nord. AB. 59806)

Från vår läsekrets.

I elvte stunden

äro goda råd dyra. Förutom vad två "landsortsfruar" haft att anföra om sät-tet att uppleta adresser på namninsamlare, ber jag att, förutom de hundrade dylika som god vilja om och om igen nog hit-tar på, rekommendera ännu ett utmärkt lämpligt för just sådana som vi.

Jo, tag reda på i respektive läns tidning-uppgifterna på de invalda kvinnliga medlemmarna i pensionsnämnderna. Det slår nästan aldrig fel, i all synnerhet i landssocknarna, att där ha vi vårt folk.

Augusta Widebeck.

Strängnäs.

Landsortsfru n:r 3.

TILL JULEN.

Resterande lager av
L. K. P. R:s till föregående år utgivna

jul- och nyårskort

realiseras till ett pris av 3 öre pr st.
eller 2 kr. pr 100 st.

Rösträttsflaggor

för julgranen 5 öre pr st.

Rekvireras från

L. K. P. R:s EXPEDITION
6 Lästmakaregatan, Stockholm.

*Glöm ej att använda
L. K. P. R:s agitations-
märke å eder julpost.*

Rösträtt för Kvinnors

tjugufjärde nummer 1913 innehåller bl. a.:

- Vad tiden kräver.
- Paralleller. Av Anna Maria Roos.
- Till Rösträtt för Kvinnors prenumeranter. Av Ann Margret Holmgren, född Ternmeden.
- Fredrika Bremers bild. Rec. av Hilda Sachs.
- August Bebel. Kvinnan och socialismen. Rec. av Sven Brismän.
- Brev fra Norge. Av Fredrikke Mörck.
- En av dem vårt tack aldrig nådde. Av Gæon.
- Lagberedningens förslag till lag om äktenskaps Ingående och upplösning. IV. Av jur. kand. Anna Wicksell.
- Den första sammandrabbningen. Av Elisabeth Krey.
- Rosika Schwimmer i Stockholm. Av G. H. E.
- Österns uppvaknande. II. Av Ellen Wester.

CRÈME enastående hudcrème.
Borttager finnar, fräk-nar m. m. Gör hyn ung-domligt skär o. fraiche.

..... DU

HAREM FRANSKA PARFYNNMAGASINET
Hofleverantör
21 DROTNINGGATAN 21.

